

ÜRÜN MASALARI KAYISI BÜLTENİ

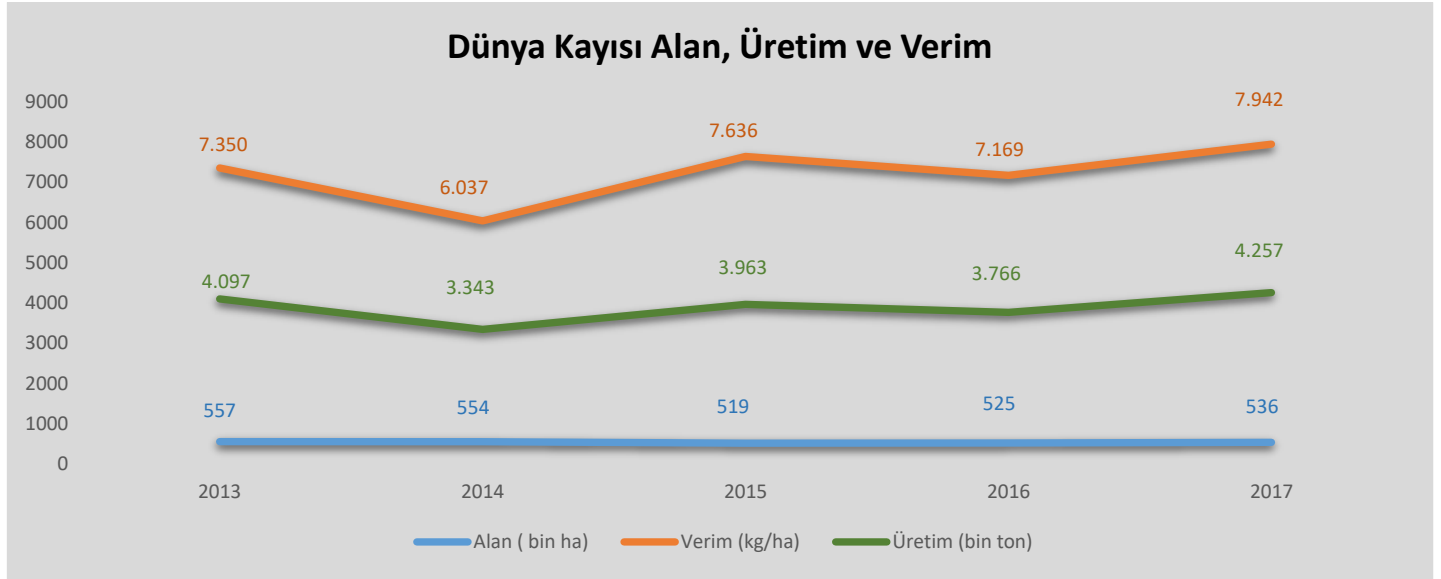
ARALIK 2019

DÜNYADA KAYISI

Kayısı; taze, kurutulmuş ve konserve olarak yıl boyunca tüketilebilen, düşük oranda yağ ve yeterli miktarda glikoz, fruktoz ile yüksek oranda beta-karoten, A, E vitaminleri ile potasyum, fosfor, kalsiyum, magnezyum ve demir minerallerini içermesi bakımından insan beslenmesinde önemli bir yere sahiptir.

Eski çağlardan beri yetiştiriciliği yapılan Kayısının anavatanı, Türkistan'dan Batı Çin'e kadar uzanmaktadır. Kayısı, coğrafi olarak dünyanın hemen hemen her yerinde yetiştirilse de daha çok Akdeniz'e yakın olan ülkelerde Avrupa, Amerika ve Afrika kıtalarında yetiştirilmektedir.

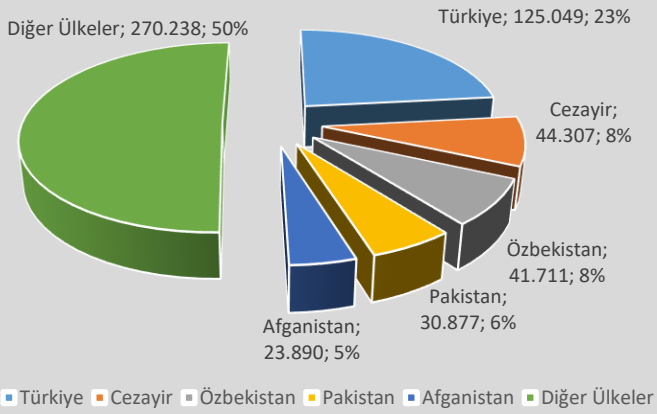
Dünya Gıda Örgütü (FAO 2017) verilerine göre **kayısı üretimi** 2017 yılında 2016 yılına göre **%13** oranında, alansal olarak ise **%2** oranında artış göstermektedir.

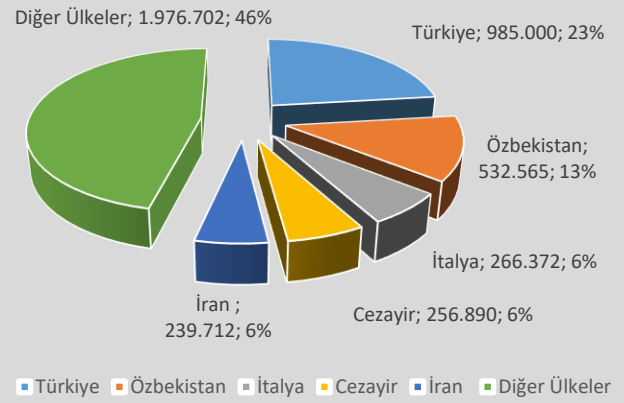
Kaynak: FAO

Dünyada 2017 yılında **536 bin ha** alanda **4,3 milyon ton** kayısı üretilmektedir. Ülkemiz alan bakımından **125 bin ha** ve **%23 oran ile 1 inci** sırada olup ülkemizi Cezayir (%8), Özbekistan (%8), Pakistan (%6) ve Afganistan (%5) izlemektedir. Üretim bakımından ise **985 bin ton** ve **%23 oran ile yine 1 inci** sırada olup ülkemizi Özbekistan (%13), İtalya (%6), Cezayir (%6) ve İran (%6) takip etmektedir.

2017 Yılı Dünya Kayısı Alanı (ha)

2017 Yılı Dünya Kayısı Üretimi (ton)

Kaynak: FAO 2017

Yıllar	Dünya Kuru Kayısı Üretim Miktarı (ton)
2014	87.829
2015	150.746
2016	169.450
2017	226.760
2018	186.800

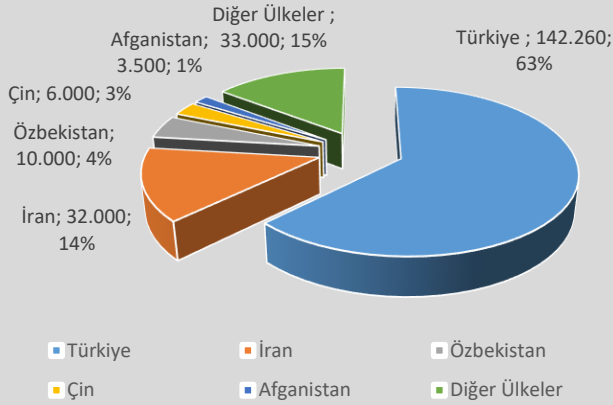
INC Uluslararası Ceviz ve Kuru Meyve Konseyi verilerine göre **dünyada kuru kayısı üretimi** 2018 yılında 2017 yılına göre **%18** oranında bir **düşüş** göstermektedir. Bu düşüşün en önemli sebebi dünya üretiminde önemli bir yere sahip olan Türkiye'nin üretiminin %31 oranında düşmesidir. (Kuru kayısı üretiminde önemli bir yere sahip olan Malatya ilinde farklı tarihlerde yaşanan bölgesel zirai don ve dolu ürün kayıplarına, aşırı yağışlardan kaynaklı hastalıklar ise verim kaybına neden olmuştur.)

Kaynak: INC Uluslararası Ceviz ve Kuru Meyve Konseyi Raporları

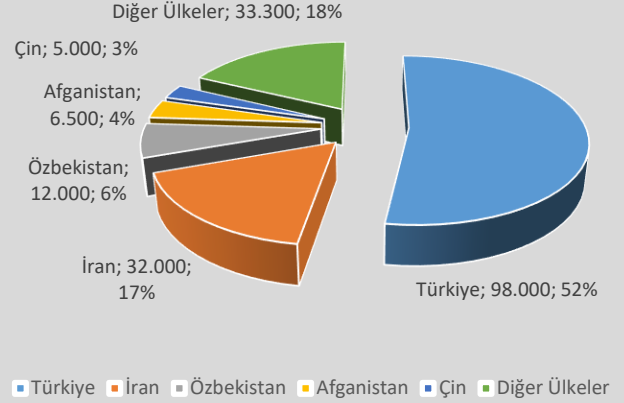
2017 yılında dünya kuru kayısı üretimi **227 bin ton** olup Türkiye **142 bin ton** üretim ile **%63**'lük bir paya sahiptir. Ülkemizi İran (%14), Özbekistan (%4) ve Çin (%3)'lük pay ile takip etmektedir. 2018 yılında ise **187 bin tonluk** dünya üretiminin **98 bin tonunu** ülkemiz üretmekte olup **%52**'lik bir paya sahiptir. Ülkemizi İran (%17), Özbekistan (%6) ve Afganistan (%4)'lük pay ile takip etmektedir.

2017 Yılı Dünya Kuru Kayısı Üretimi (ton)

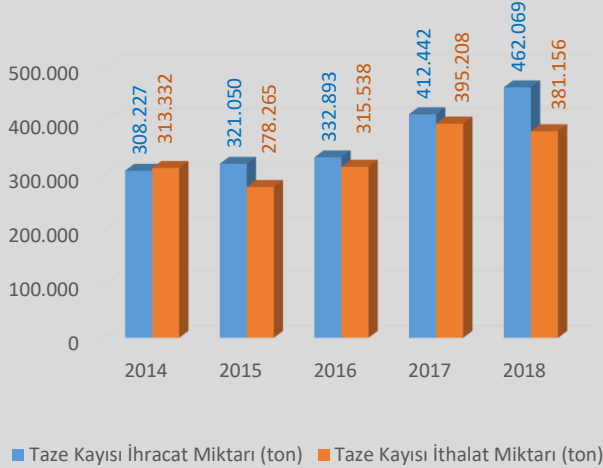
2018 Yılı Dünya Kuru Kayısı Üretimi (ton)

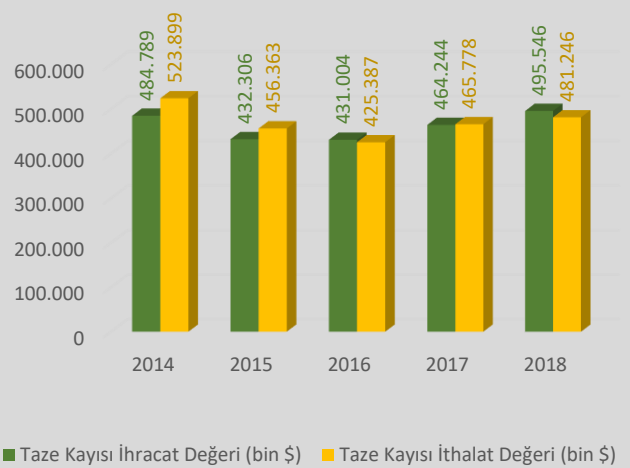
Kaynak: INC Uluslararası Ceviz ve Kuru Meyve Konseyi Raporları

Trademap ihracat verilerine göre 2018 yılı dünya taze kayısı ihracat miktarı **462 bin ton**, ihracat değeri ise **496 milyon dolar** olup ihracat miktarı bir önceki yıla göre %12 oranında, ihracat değeri ise %7 oranında artış göstermiştir. İthalat miktarı ise **381 bin ton**, ithalat değeri **481 milyon dolar** olup ithalat miktarı bir önceki yıla göre %4 oranında düşüş, ithalat değeri ise %3 oranında artış göstermiştir.

Dünya Taze Kayısı İhracat ve İthalat Miktarı (ton)

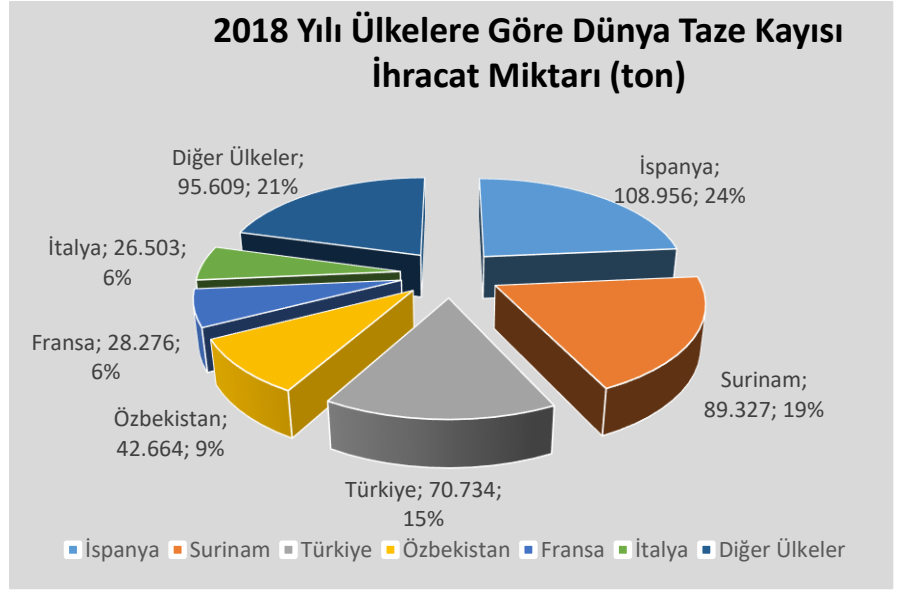

Dünya Taze Kayısı İhracat ve İthalat Değeri (bin \$)

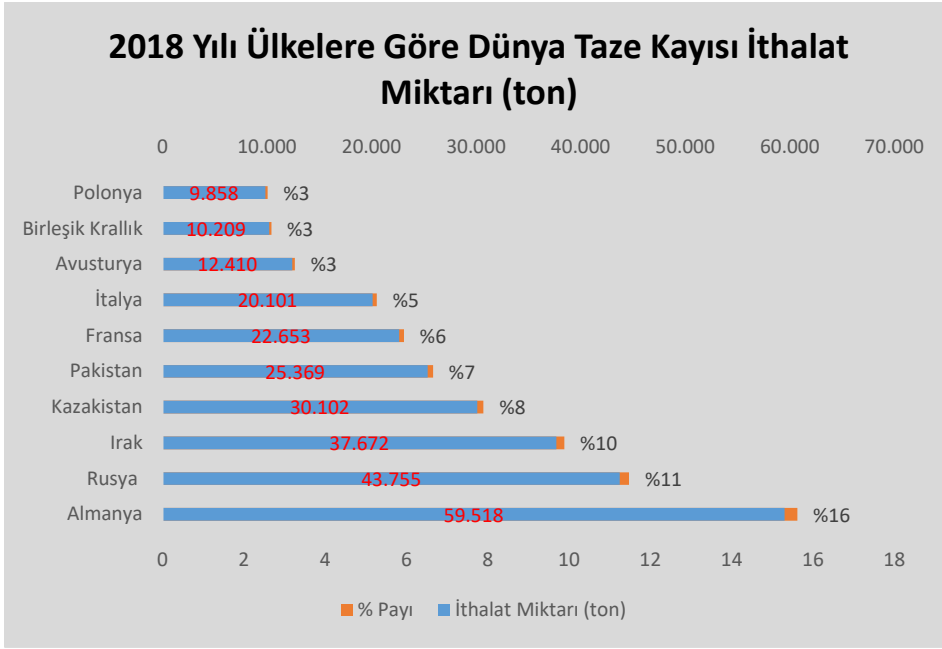

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin 2018 yılı **taze kayısı ihracatı 70.734 ton** olup **%15**'lik pay ile İspanya (%24) ve Surinam (%19)'dan sonra **3 üncü** sırada yer almaktadır. Ülkemizi %9'luk pay ile Özbekistan, %6'lık pay ile Fransa ve İtalya takip etmektedir.

Kaynak: Trademap

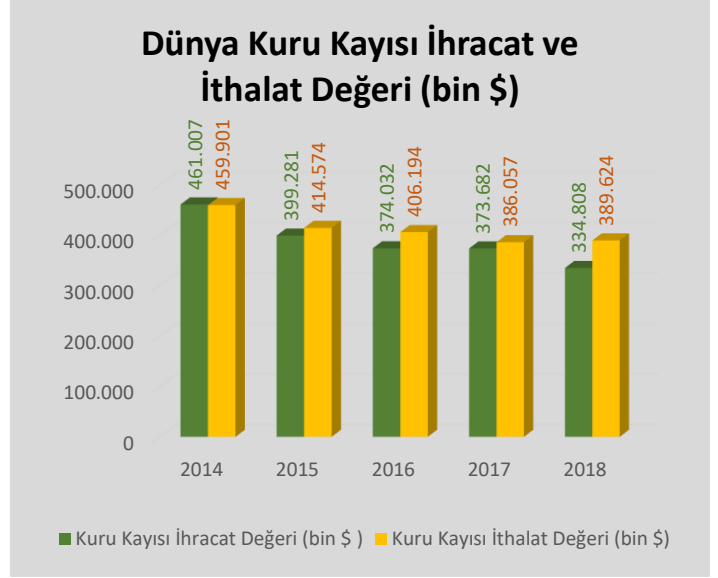
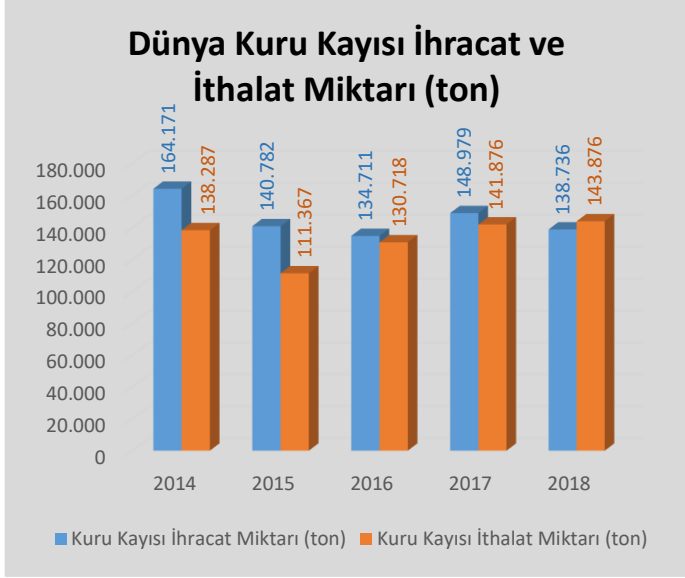

2018 yılında en fazla **taze kayısı ithalatı** yapan ülkeler; Almanya, Rusya, Irak, Kazakistan, Pakistan, Fransa, İtalya, Avusturya, Birleşik Krallık ve Polonya'dır. Almanya yaptığı ithalatın **%6**'sını, Rusya **%48**'ini, Avusturya **%11**'ini, Birleşik Krallık **%2**'sini **ülkemizden** sağlamaktadır.

Kaynak: Trademap

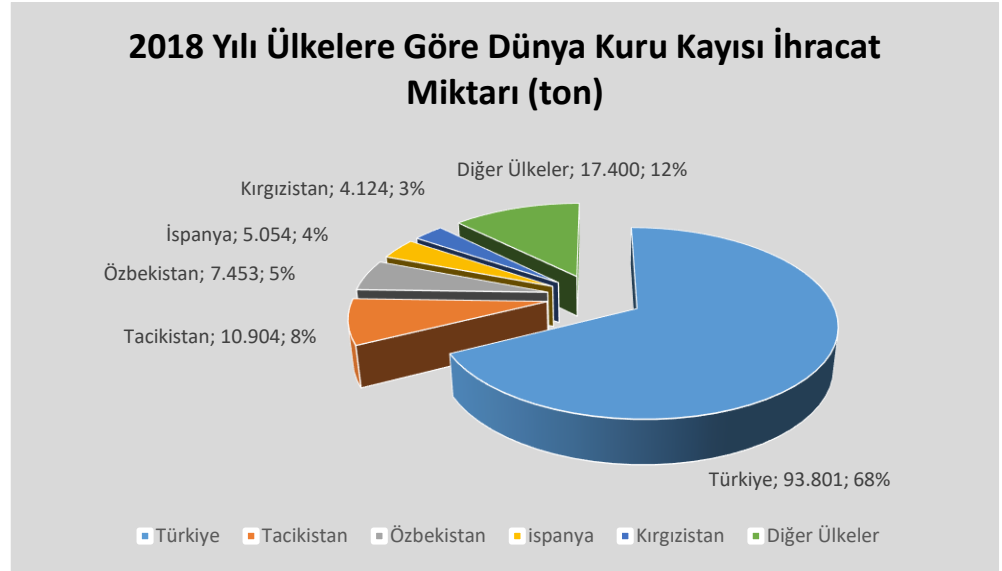

2018 yılı dünya kuru kayısı ihracat miktarı **139 bin ton**, ihracat değeri ise **335 milyon dolar** olup ihracat miktarı bir önceki yıla göre %7 oranında, ihracat değeri ise %10 oranında düşüş göstermiştir. İthalat miktarı **144 bin ton**, ithalat değeri ise **390 milyon dolar** olup hem ithalat miktarı hem de ithalat değeri bir önceki yıla göre %1 oranında artış göstermiştir.

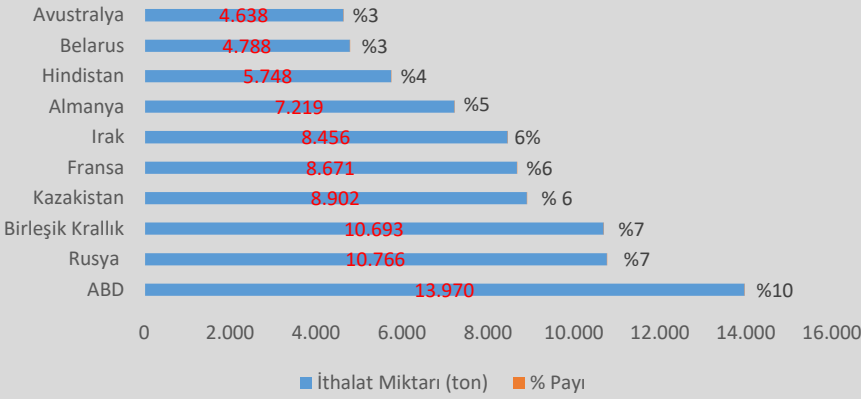
Kaynak: Trademap

Türkiye'nin 2018 yılı **kuru kayısı ihracatı 94 bin ton** olup **%68** pay ile **1 inci** sırada yer almaktadır. Ülkemizi %8'lik pay ile Tacikistan, %5'lik pay ile Özbekistan ve %4'lük pay ile İspanya takip etmektedir.

Kaynak: Trademap

2018 Yılı Ülkelere Göre Dünya Kuru Kayısı İthalat Miktarı (ton)

En fazla **kuru kayısı ithalatı yapan ülkeler**; ABD, Rusya, Birleşik Krallık, Kazakistan, Fransa, Irak, Almanya, Hindistan, Belarus ve Avustralya'dır. Fransa yaptığı ithalatın **%93**, ABD **%91**, Almanya **%90**, Avustralya **%89** ve Belarus **%87** gibi önemli bir payını **ülkemizden** sağlamaktadır.

Kaynak: Trademap

TÜRKİYE'DE KAYISI

Ülkemizde üretilen kayısının önemli bir bölümü kuru kayısı olarak değerlendirilmektedir. Kurutmalık dışında kalan kayısı genellikle sofralık ve meyve suyu sanayinde ve daha çok iç piyasada tüketilmektedir.

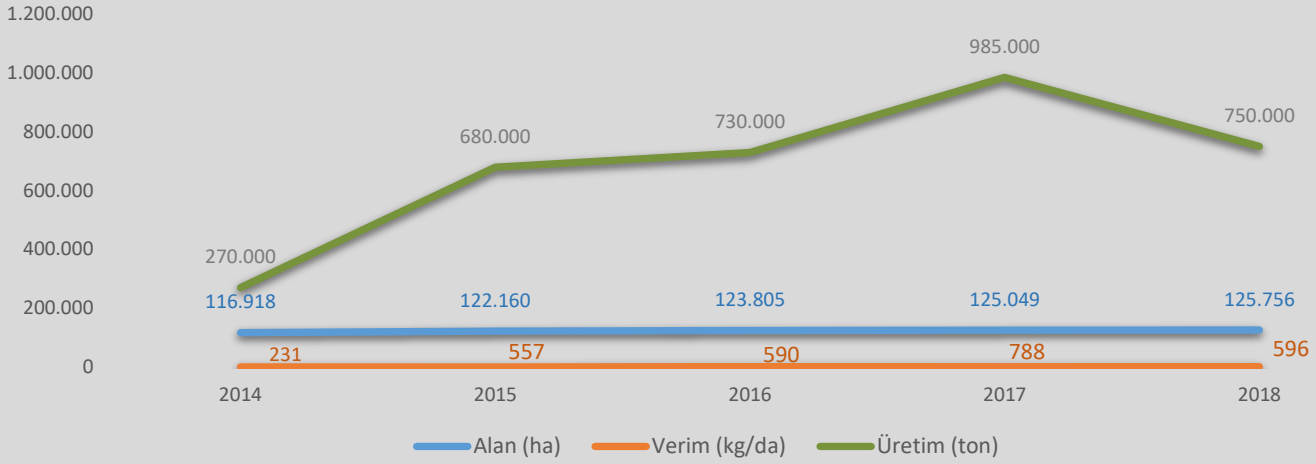
Kayısı çekirdeklerinin tatlı olanları çerezlik olarak, acı çekirdekleri ilaç ve kozmetik sanayinde ve kabukları ise mobilya, yakacak ve savunma sanayinde değerlendirilmektedir. Ayrıca kayısı; reçel, pestil, kayısı döneri, sabun, yağ, su, marmelat, kolonya, dondurma, bisküvi, çikolata ve lokum yapımında da kullanılmaktadır.

Dünya kuru kayısı üretiminde birinci sırada yer alan Türkiye kayısı gen kaynakları bakımından büyük bir potansiyele sahiptir. Ülkemizde çok yağışlı Karadeniz bölgesi hariç hemen hemen her yerde kayısı ağacına rastlanmakla birlikte kurutmalık kayısı üretimi daha çok Malatya, Elazığ (Baskil), Kahramanmaraş (Elbistan) ve Sivas (Gürün) illerinde, sofralık kayısı üretimi ise Mersin, Iğdır, Hatay ve Antalya illerinde yapılmaktadır. 2018 yılı TÜİK verilerine göre ülkemiz kayısı üretiminin %54'ünü Malatya, %12'sini Mersin, %7'sini Elazığ, %5'ini Iğdır, %4'ünü Hatay ile Kahramanmaraş ve %15'ini ise diğer iller karşılamaktadır.

Türkiye’de yıllar itibarıyla kayısı dikili alanlarda çok fazla bir değişim yaşanmamış olup üretim ve verim miktarlarında dalgalanmalar yaşanmaktadır. Kayısı üretiminde meydana gelen bu dalgalanmaların en önemli nedeni ilkbahar geç donlarıdır.

Türkiye Kayısı Alan, Verim ve Üretim

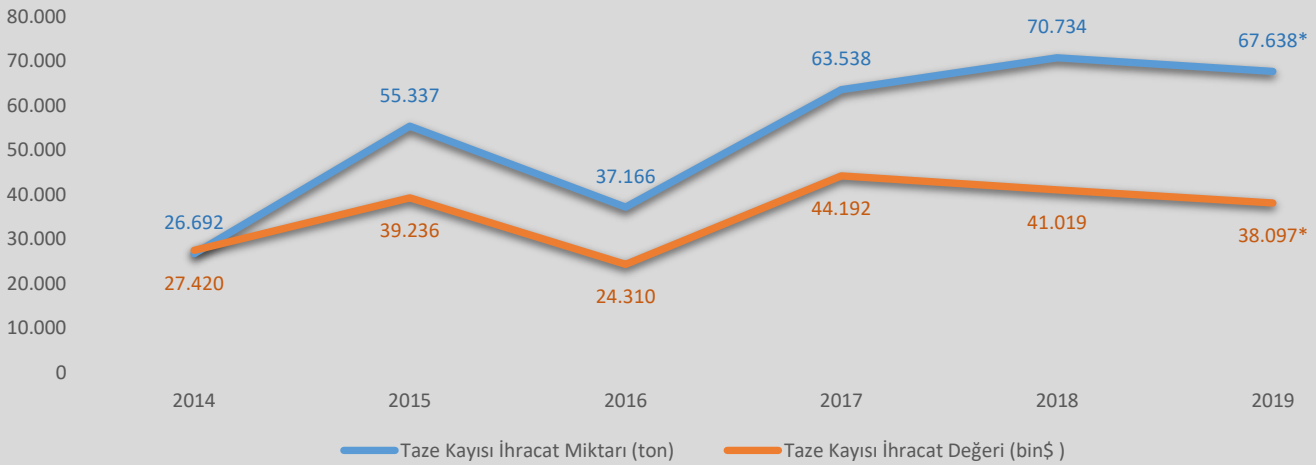

Kaynak: TÜİK

Ülkemizde 2018 yılı taze kayısı ihracat miktarının bir önceki yıla göre %11 artış göstermesine rağmen ihracat değerinin %7 oranında düştüğü görülmüştür. Bu durum ihracat birim fiyatının 696 \$/ton’dan 580 \$/ton’a düşmesinden kaynaklanmaktadır.

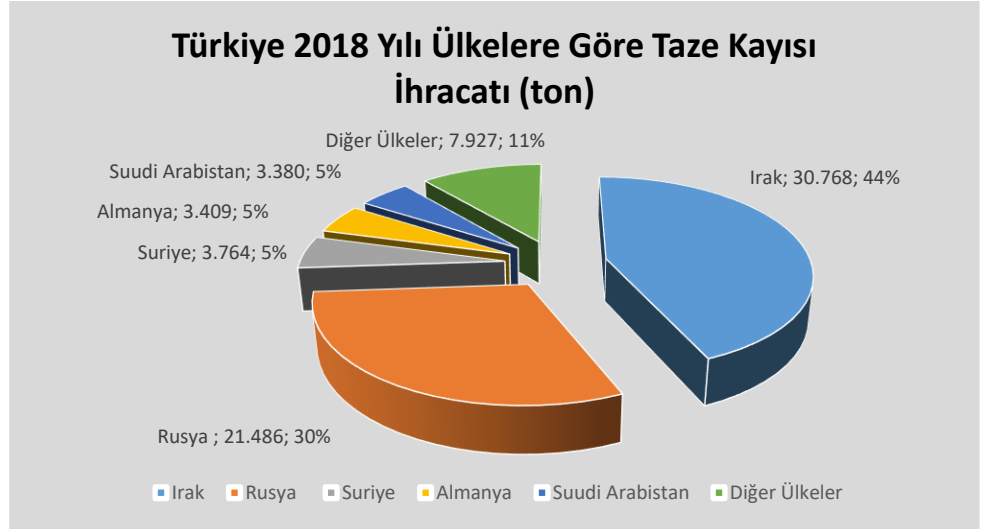
2019 yılı ilk 10 aylık dönemdeki taze kayısı ihracat miktarı 68 bin ton ihracat değeri ise 38 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye Taze Kayısı İhracatı

Kaynak: TÜİK (*Ocak-Ekim 2019)

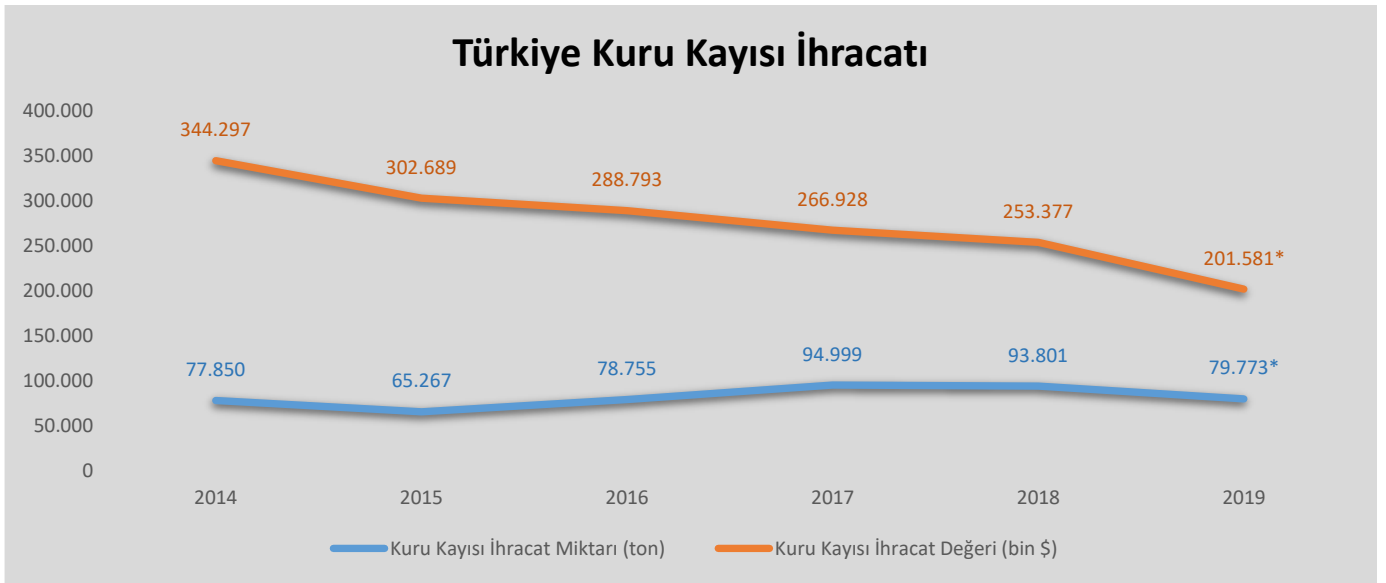
Ülkemiz 2018 yılı **taze kayısı ihracatının**; %44'ünü Irak'a, %30'unu Rusya'ya, %5'ini Suriye'ye, %5'ini Almanya'ya, %5'ini Arabistan'a, %11'lik bölümünü de diğer ülkelere yapmıştır.

Kaynak: TÜİK

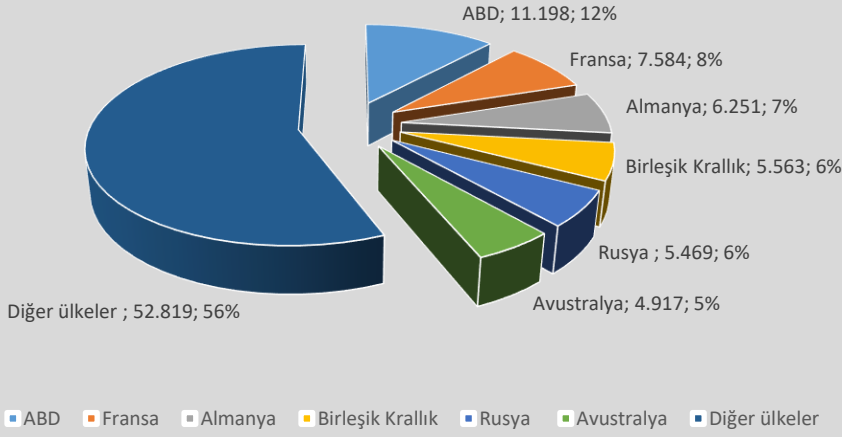
Ülkemizde 2018 yılı kuru kayısı ihracat miktarının bir önceki yıla göre %1 oranında ihracat değerinin ise %5 oranında düştüğü görülmüştür. İhracat değerindeki düşüş ülkemiz ihracat birim fiyatının 2.810 \$/ton'dan 2.701 \$/ton'a düşmesinden kaynaklanmaktadır.

2019 yılı ilk 10 aylık dönemdeki kuru kayısı ihracat miktarı 80 bin ton ihracat değeri ise 202 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: TÜİK (*Ocak-Ekim 2019)

Türkiye 2018 Yılı Ülkelere Göre Kuru Kayısı İhracatı (ton)

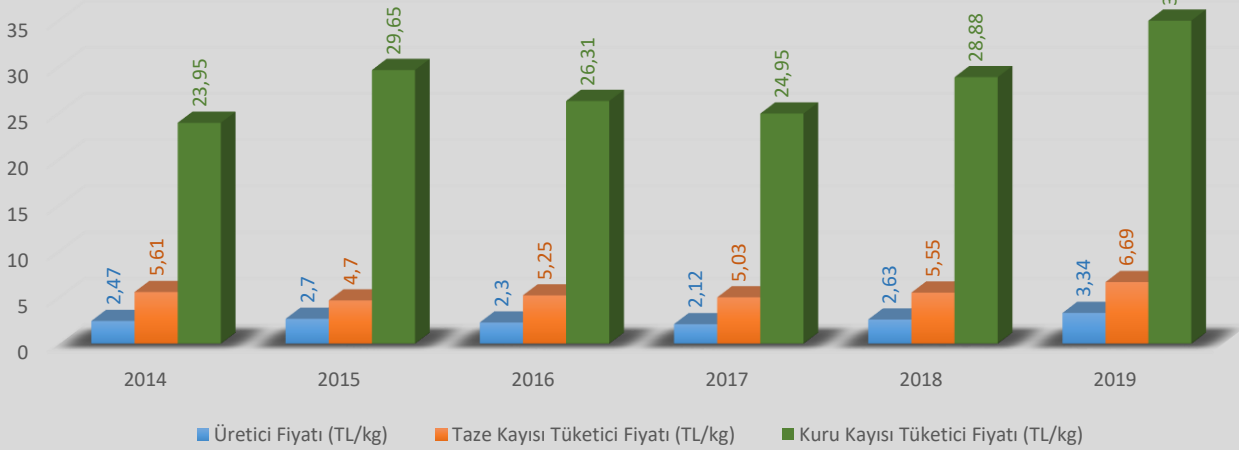

Ülkemiz 2018 yılı **kuru kayısı ihracatının**; %12'sini ABD'ye, %8'ini Fransa'ya, %7'sini Almanya'ya, %6'sını Birleşik Krallık, %6'sını Rusya'ya, %5'ini Avustralya'ya ve %56'lık bölümünü de diğer ülkelere yapmıştır.

Kaynak: TÜİK

TÜİK verilerine göre taze kayısı **üretici fiyatı** 2019 yılında önceki yıla göre %27 oranında artarak 3,34 TL/kg, taze kayısı tüketici fiyatı %20,5 oranında artarak 6,69 TL/kg ve kuru kayısı **tüketici fiyatı** ise %21 oranında artarak 34,98 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. (2019 yılı kuru kayısı tüketici fiyatı ilk 11 ayı kapsamaktadır)

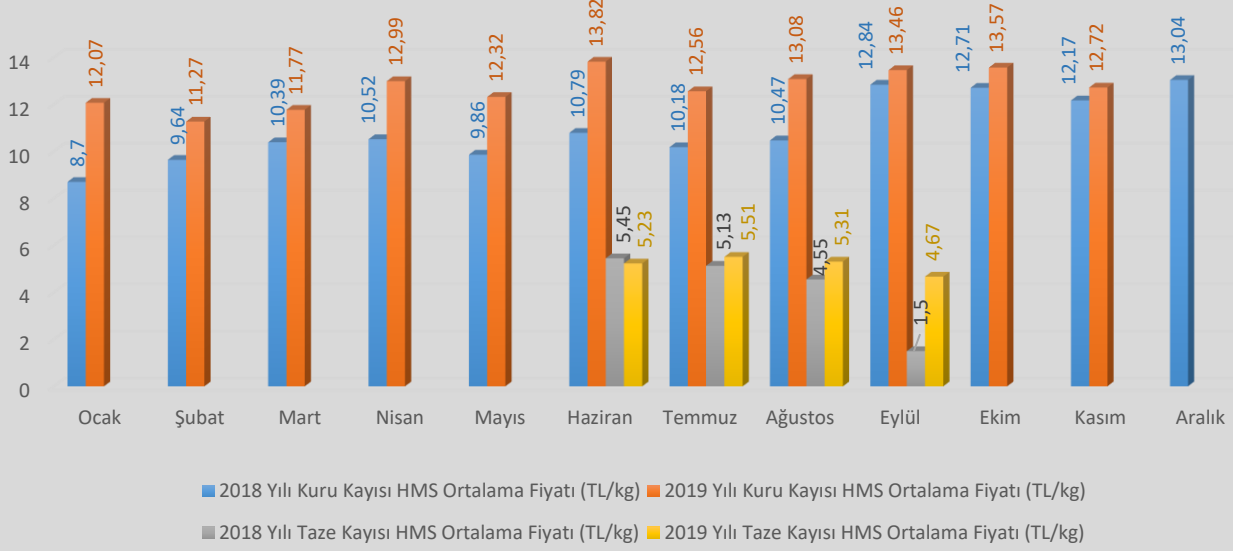
TÜİK Fiyatları (TL/kg)

Kaynak: TÜİK (Tarım ÜFE, TÜFE)

Aşağıdaki grafikte Malatya Ticaret Borsasında kayısı kurusu grubunda yer alanlardan en fazla işlem gören çeşit kuru kayısı olup satış şekli olarak Hazır Müstahsil Satış (HMS) ortalama fiyatı alınmıştır. 2019 yılı Kasım Ayı Kuru Kayısı HMS ortalama fiyatı bir önceki yılın aynı ayına göre %4,5 oranında artarak 12,72 TL/kg (Gün Kurusu kayısı HMS ortalama fiyatı ise %13,9 oranında artarak 18,84 TL/kg) olarak işlem görmüştür.

Borsa Fiyatları (TL/kg)

Kaynak: Malatya Ticaret Borsası Aylık Bültenler

Mazot 15 (TL/da)
 Gübre 4 (TL/da)
 Toprak Analizi 40 TL
 Biyoteknik Mücadele 50 TL/da

İyi tarım uygulamaları:

Bireysel sertifika 40 (TL/da)
 Grup sertifikası 20 (TL/da)

**2019 YILI
 DESTEKLEME
 MİKTARLARI**

Organik tarım:
 Bireysel sertifika 70 (TL/da)
 Grup sertifikası 35 (TL/da)

Sertifikalı Fidan Kullanım :
 Standart fidan 100 (TL/da)
 Sertifikalı fidan 280 (TL/da)

DEĞERLENDİRME

•Kayısı yetiştiriciliğinin en önemli sorunu ilkbahar geç donları olup don riski olan alanlarda yeni bahçe tesislerinde **sertifikalı fidan kullanım** desteğinden faydalanmak isteyen üreticinin il/ilçe müdürlüğünden **ön uygunluk raporu** alması konusunda çalışmalar başlatılacaktır.

•Kayısı yetiştiriciliğinde hastalık ve zararlılara karşı entegre mücadele prensipleri çerçevesinde mücadele yapılması, **erken uyarı modellerinin geliştirilmesi** ile kalite ve verim kayıplarının önleneyeği öngörülmektedir.

•Üreticilerin; üretimin fazla olduğu yıllarda **TMO'nun stok alımı yapması** ve az olduğu yıllarda ise bu stoku piyasaya arz etmesi ile fiyat istikrarının ve mevcut pazarların korunmasının sağlanacağı beklentisi bulunmaktadır.

•İç ve dış pazarlarda ürün güvenliğinin sağlanabilmesi, ürünlerde pestisit kalıntısının önüne geçilebilmesi için **üreticilerin bilgilendirilmesi ve gerekli denetimlerin yapılması pazarda güveni sağlayacaktır.** Bu konuda devam eden eğitim ve yayım çalışmalarının arttırılması için çalışmalar yapılacaktır.

•Kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim ve hasat döneminde ortaya çıkan giderler ile ilgili finansman sorununun karşılanmasının **Lisanslı Depoculuk ve Ürün İhtisas Borsalarının yaygınlaşması ile gerçekleşeceği düşünülmektedir.**

•Lisanslı depoculuk, kayısı satışlarını yılın tüm aylarına yayacağından fiyat istikrarı da sağlanacaktır. Üretici ürününü hasattan hemen sonra satmak zorunda kalmayacağından beklediği fiyat oluştuğunda satarak gelirini arttıracaktır.

•Üreticilerin; ürünü hak ettiği değerde pazarlama, ucuz girdi temini, kredi kullanımı, alet veya ekipmanların ortak kullanımı gibi faaliyetlerini yürütebilmesi için birlikte hareket etmeleri, **bir üretici birliği veya kooperatif çatısı** altında toplanmaları gerektiği düşünülmektedir.

•**Geleneksel kükürtleme odalarının modernleştirilmesi, uygun kükürtleme tekniklerinin geliştirilmesi** ile kaliteli, pazar isteklerine uygun üretim gerçekleşecektir.

•Kuru kayısı üretiminin yaklaşık olarak %80-85'ini karşılayan Malatya ilinde 6 bin ton kapasiteli Kuru Kayısı Lisanslı Depo Projesi inşaatına başlanmış olup 2020 Mart veya Nisan aylarında tamamlanması beklenmektedir.

•Kuru kayısı üretiminde iş gücü maliyetinin yüksek olması nedeniyle makinele tarıma geçişte iş gücünü azaltan tenteli ve tentesiz hasat makineleri, kayısı toplama ünitesi, yaş kayısı sınıflandırma makineleri, kükürtleme ve kurutma ünitesi gibi makinelerin destek kapsamına alınması üreticilerimizin iş gücü maliyetlerini düşürerek gelir seviyelerini arttıracaktır.

Malatya ilinde tarımsal faaliyetlerin özellikle kayısı alanlarında hastalık, zararlı, don olayları ile gelişim ve değişimleri daha etkin ve hızlı takip edebilmek amacıyla İl müdürlüğü tarafından **drone'lar** kullanılmaya başlanmıştır. Uzaktan algılama yapan drone'lara yüklenen yazılımlarla hangi alanların suya, hangi alanların ilaçlamaya ihtiyaç duyduğu tespit edilebilecek havadan ihtiyaca göre sulama ve ilaçlama yapılabilecektir.

Yine tarım arazileri izlenerek ilin üretim deseni takip edilebilecek, kayısı ağacı sayısı net olarak belirlenebilecek ve gözlemler neticesinde **rekolte tahminleri daha sağlıklı** yapılabilecektir.

HAZIRLAYAN

Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
Tarım Havzaları Daire Başkanlığı

☎ 0 312 258 84 03

✉ urunmasalari@tarimorman.gov.tr